

T.C.
MU LA

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

DAVACILAR : 1- AKDEN Z YE LLER DERNE
2- SKENDER TA
3- HASAN SARI
4- GÜLB YE BA
5- GÜNAY BARUT
6- ERCAN AH N
7- DURSUN AYDIN
8- MUSTAFA BELEN
9- NURAN ALDAN
10- NEC P BA

VEK LLER : AV. BARI AYDIN, AV. SMA L HAKKI ATAL, AV. ARZU ALPER,
AV. SEVG ÖZAVCI (e-tebligat)

DAVALI : ÇEVRE, EH RC L K VE KL M DE KL BAKANLI I

VEK L : AV. KÜBRA YÜCEER (e-tebligat)

MÜDAH LLER (Davacı) : 1- SINIRLI SORUMLU DE T N KÖYÜ SULAMA KOOPERAT F
2- HAL L BRAH M SARI
3- MEHMET ÖZDEM R
4- TAHS N ÖZDEM R
5- BÜLENT YILMAZ

VEK L : AV. NURAY AHBUDAK (e-tebligat)
6- TÜRK YE ORMANCILAR DERNE

VEK L : AV. KEMAL AYBEK (e-tebligat)

7- M MARLAR ODASI BA KANLI I

VEK L : AV. BETÜL SÜMER C NMEN (e-tebligat)

8- MENTE E BELED YE BA KANLI I

VEK L : AV. CAN ÇET N

Mente e Belediye Ba kanlı ı - Ment e/MU LA

9- TARIM VE ORMANCILIK H ZMET KOLU KAMU EMEKÇ LER
SEND KASI

VEK LLER : AV. ESMAN KIRMIZI, AV. MAH R KIRMIZI (e-tebligat)

10- MU LA BÜYÜK EH R BELED YE BA KANLI I

VEK LLER : AV. PEL N ÖNCEL, AV. LEVENT KARABELA

Mu la Büyük ehir Belediye Ba kanlı ı Hukuk Mü avirli i
Mente e/MU LA

11- TMMOB Z RAAT MÜHEND SLER ODASI

VEK L : AV. ZÜHAL S RKEC O LU DÖNMEZ (e-tebligat)

MÜDAH L (Davalı) : MU LA Ç MENTO SANAY VE T CARET ANON M RKET

T.C.
M U L A

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

VEK L : AV. AYTAÇ CENK ÖZEN (e-tebligat)

DAVANIN ÖZET : Mu la ili, Merkez ilçesi, Bayır Beldesi, Teka açsırtı Mevkii'nde kurulması planlanan Mu la Çimento Sanayi ve Ticaret A. .'ye ait Entegre Çimento Fabrikası ve Hammadde Ocakları Projesine dair Çevre ve ehircilik Bakanlığı 'nın, 31/12/2014 tarih ve 3754 sayılı Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararının; hukuka aykırı oldu u, ilk alınan Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararının Mu la 1. dare Mahkemesi'nin 12/11/2008 tarih ve E:2007/1357, K:2008/2039 sayılı kararı ile iptal edildi i, çevresel etki de erlendirmesi sürecinde projeden etkilenecek yöre halkına duyuru yapılmadı ı, uyu mazlık konusu i leme dayanak çevresel etki de erlendirmesi raporunun daha önce mahkemece iptaline karar verilen i leme dayanak rapor ile aynı oldu u, 3573 sayılı Yasa'nın 20.maddesine aykırı biçimde proje alanına 2-2,5 km mesafede zeytinlikler bulundu u, rapor içeri inde yer alan modellemelerde kullanılan verilerin oldukça eski tarihli oldu u, yapı miktarları bakımından 2005 yılı ve öncesine dair verilerin dikkate alındı ı, rüzgar ve emisyon modellemelerinde kullanılan meteorolojik verilerin 1975 – 2009 aralı na ait bulundu u, projenin karayoluna getirece i yükün belirlenmesinde esas alınan araç geçi sayılarının 2010 yılı öncesine ait oldu u, proje alanının tarım alanları için su üretim arazisi mahiyetinde bulundu u, Kazan Göletini besleyen dere ve kollarının kireç ta ı ocaklarının açılaca ı arazilerden geçti i, açık ocak i letmesi için izin talep edilen alanın kızılçam ormanı mahiyetinde bulundu u, alanda yürütülen çam balı üretim faaliyeti bakımından söz konusu orman varlı ının vazgeçilmez mahiyette oldu u, ta ocaklarının açılması amacıyla yapılacak patlamaların yer altı su sızıntı yollarına zarar verece i, kalker arama ruhsatlı 13 sahanın mutlak tarım arazisi oldu unun il gıda tarım ve hayvancılık müdürlü ünün 18/08/2011 tarih ve 9623 sayılı yazısında açık biçimde belirtildi i, rüzgar ve hava kalitesi diyagramlarının uygun bulunmadı ı, flora ve fauna türleri bakımından yeterli inceleme yapılmadı ı, çevresel etki de erlendirmesi bakımından dikkate alınması gerekli bazı verilerde hatalı bilgiler sunuldu u, emisyon modellemesinde artık kullanılmayan yöntemlerin tercih edildi i, hammadde ocaklarında yürütülecek faaliyetten hangi türde ne miktarda a acın etkilenece i hususunda herhangi bir bilgiye yer verilmedi i, bölgede gerçekleşen yangınların ve küresel iklim de i iklimlerinin raporda dikkate alınmadı ı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZET : Savunma dilekçesi sunulmamı , ara kararına yanıt verilmi tir.

DAVALI DARE YANINDA MÜDAH L

BEYANLARININ ÖZET : Davalı idarece tesis edilen i lemin hukuka uygun bulundu u ileri sürülerek davanın reddi gerekti i savunulmaktadır.

DAVACILAR YANINDA MÜDAH L

BEYANLARININ ÖZET : Uyu mazlık konusu Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararının hukuka aykırı oldu u ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Mu la 2. dare Mahkemesi'nce, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/A.maddesi uyarınca dosyanın tekemmül etti i görülmekle; yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeksizin dava dosyası incelenerek i in gere i görü üldü;

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun, "Tanımlar" ba lıklı 2.maddesinde; "Bu Kanunda geçen terimlerden; (...) Çevresel etki de erlendirmesi: Gerçekle tirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuzyöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji

T.C.
MU LA

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

alternatiflerinin belirlenerek de erlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalı maları, (...) Proje tanıtım dosyası: Gerçekle mesi plânlanan projenin yerini, özelliklerini, olası olumsuz etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan bilgi ve belgeleri içeren dosyayı, (...) ifade eder."; "Çevresel etki de erlendirilmesi" ba lıklı 10.maddesinde; "Gerçekle tirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kurulu ve i letmeler, Çevresel Etki De erlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki De erlendirmesi Gerekli De ildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, te vik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma ba lanamaz ve ihale edilemez. (...) Çevresel Etki De erlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel De erlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ili kinusûl ve esaslarBakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." düzenlemelerine yer verilmi tir.

25/11/2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren ve i lem tarihinde mer'i Çevresel Etki De erlendirmesi Yönetmeli i'nin, "Tanımlar ve kısaltmalar" ba lıklı 4.maddesinde; "(1) Bu Yönetmelikte geçen; (...) c) Çevresel etki de erlendirmesi (ÇED): Gerçekle tirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek de erlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalı maları, (...) e) Çevresel etki de erlendirmesi raporu: Ek-1 listesinde yer alan veya Bakanlıkça "Çevresel Etki De erlendirmesi Gereklidir" kararı verilen bir proje için belirlenen Özel Formata göre hazırlanacak raporu, (...) h) Çevresel etki de erlendirmesi olumlu kararı: Çevresel Etki De erlendirmesi Raporu hakkında Komisyon tarafından yapılan de erlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde oldu unun belirlenmesi üzerine projenin gerçekle mesinde çevre açısından sakınca görülmedi ini belirten Bakanlık kararını, 1) Çevresel etki de erlendirmesi olumsuz kararı: Çevresel Etki De erlendirmesi Raporu hakkında Komisyonca yapılan de erlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri nedeniyle gerçekle tirilmesinde çevre açısından sakınca görüldü ünü belirten Bakanlık kararını, i) (De i ik:RG-26/5/2017-30077) Çevresel etki de erlendirmesi süreci: Gerçekle tirilmesi planlanan projenin çevresel etki de erlendirmesinin yapılması için; ba vuru, in aat öncesi, in aat, i letme ve i letme sonrası çalı maları kapsayan süreci, (...) ifade eder."; "Yetki" ba lıklı 5.maddesinde; "(1) Bu Yönetmeli e tabi projeler hakkında "ÇED Olumlu", "ÇED Olumsuz", "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli De ildir" kararlarını verme yetkisi Bakanlı a aittir. Ancak Bakanlık gerekli gördü ü durumlarda "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli De ildir" kararının verilmesi konusundaki yetkisini, sınırlarını belirleyerek yetki geni li i esasına göre Valiliklere devredebilir(...)."; "Çevresel etki de erlendirmesi ba vuru dosyası, çevresel etki de erlendirmesi raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlama yükümlülü ü" ba lıklı 6.maddesinde; " (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekle tirmeyi planlayan gerçek veya tüzel ki iler; Çevresel Etki De erlendirmesine tabi projeleri için; ÇED Ba vuru Dosyasını, ÇED Raporunu, Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyasını, Bakanlıkça yeterlik verilmi kurum/kurulu lara hazırlatmak, ilgili makama sunulmasını sa lamak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla yükümlüdürler. (...) (3) (De i ik:RG-26/5/2017-30077) Bu Yönetmeli e tabi projeler için "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki De erlendirmesi Gerekli De ildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili te vik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma ba lanamaz ve ihale edilemez. Ancak bu durum söz konusu te vik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine ba vurulmasına engel te kil etmez. (4) Bu Yönetmelik hükümlerine göre karar tesis edilmeden önce,

T.C.
MU LA

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

projenin gerçekleştirilmesinin mevzuat bakımından uygun olmadığı tespit edilmiş halde, amaçlarına ulaşılmasına engel teşkil eden etki de erlendirmesine tabi projeler” başlıklı 7.maddesinde; “ (1) Bu Yönetmeliğin 11. maddesinde; a) Ek-1 listesinde yer alan projelere, b) "ÇED Gereklidir" kararı verilen projelere, c) Kapsam dışı de erlendirilen projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artırımları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi ek-1 listesinde belirtilen etki de er veya üzerinde olan projelere, ÇED Raporu hazırlanması zorunludur.”; “Çevresel etki de erlendirmesi olumlu veya çevresel etki de erlendirmesi olumsuz kararı” başlıklı 14.maddesinde; “ (1) Komisyon tarafından incelenerek sonuçlandırılan ÇED Raporu, halkın görüş ve önerilerini almak üzere, Bakanlık ve/veya Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile on (10) takvim günü görüşe açılır. Bakanlıkça proje ile ilgili karar alma sürecinde bu görüşler de erlendirilir. Bakanlık halktan gelen görüşler doğrultusunda, rapor içeriğinde gerekli eksikliklerin tamamlanmasını, ek çalışmalar yapılmasını ya da Komisyonun yeniden toplanmasını isteyebilir. (...) (2) Birinci fıkrada belirtilen belgeler, süresi içerisinde gerekçesi belirtilmeden sunulmaz ise, projenin ÇED süreci sonlandırılır.(3) Bakanlık, Komisyon çalışmalarını ve halkın görüşlerini dikkate alarak proje için "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararını on (10) gün içinde verir ve bu kararı Komisyon üyelerine bildirir. Proje için verilen "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararı Bakanlık ve Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile halka duyurulur.(4) "ÇED Olumlu" kararı verilen proje için yedi (7) yıl içinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması durumunda "ÇED Olumlu" kararı geçersiz sayılır. (5) "ÇED Olumsuz" kararı verilen projeler için "ÇED Olumsuz" kararı verilmesine neden olan artlarda değişiklik olması durumunda yeniden başvurulabilir.” düzenlemeleri yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Muğla ili, Merkez ilçesi, Bayır Beldesi, Teka Aşısırtı Mevkii'nde kurulması planlanan Muğla Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye ait Entegre Çimento Fabrikası ve Hammadde Ocakları Projesine ilişkin olarak 31/12/2014 tarih ve 3754 sayılı Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararı alındığı, sonrasında söz konusu kararın davacı yanca ö renilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, uyuşmazlığın çözümü hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgisinde teknik bilgi ve uzmanlık gerektirdiğinden, Mahkememizin 08/04/2022 tarihli ara kararı uyarınca 23/02/2023 tarihinde mahallinde yapılan icra edilen keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen 04/05/2023 tarihli bilirkişi raporunda özetle; “harita mühendisliği bakımından; nihai ÇED raporunda belirtilen hammadde sahalarını kapsayan alana ait sınır koordinatları, tesis alan koordinatları ve ruhsat sahalarına ait koordinatlar incelendiğinde, zemin ile uyumlu olduğu, jeoloji mühendisliği ve hidrojeoloji mühendisliği bakımından; dava konusu etkinlikle ilgili hazırlanmış olan ÇED raporunda söz konusu etkinliğin jeolojik ve hidrojeolojik açıdan yeterli düzeyde tanıtılmadığı, sunulan jeoloji haritası ve kesitleri doğru ve saha gerçekleriyle uyumlu olmakla birlikte etkinliğin tanıtılması ve çevresel etkilerinin anlatılması açısından yeterli olmadığı, özellikle hammadde ocaklarının jeolojik ve hidrojeolojik özellikleriyle çevreye olası etkileri çok yüzeysel ve yetersiz açıklandı, her bir ocak için kapsamlı ve birbirinden farklı de erlendirmeler gerektiği halde çok yüzeysel ve özet bilgilerle geçiştirildiği, bu nedenle söz konusu etkinlikle ilgili hazırlanan ÇED raporunda bu konuların ve açıklamaların yeterince olmamasının önemli eksiklik olduğu, ÇED raporunda açıklanan bilgilerin çoğunlukla bölgesel düzeyde ve özet verildiği, faaliyetin tanıtılmasında yeterli bulunmadığı, özellikle hidrojeoloji ile anlatılan bilgilerin çok yetersiz ve de erlendirmelerin hatalı olduğu halde dava konusu entegre çimento fabrikası ve hammadde ocaklarının mansabındaki ovalık bölgede verimli tarım arazileri ile yöre halkı tarafından kullanılan bir çok kuyu bulunduğu, ayrıca pınarbaşı karstik kaynakları ve bu civarda açılmış bulunan MUSK içme suyu kuyuları da etkinlik alanının mansap kesiminde yer aldığı, dava konusu alandaki mermerlerin hidrojeolojik açıdan karstik akifer (yeraltı suyu deposu) oluşturabilecek kayalık niteliği

T.C.
M U L A

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

ta ıdı 1, birincil poroziteleri çok dü ük olan bu kayaçların zamanla geçirdikleri tektonik hareketler sonucunda çatlaklı kırıklı bir yapı kazandıkları, çatlaklı ve kırıklı yapı karstla manın derecesini arttırarak geçirimsizli i yüksek akiferleri olu turabildi i, Mu la ilinin içme suyu ihtiyacının sa landı 1 MUSK kuyularının da bu formasyonda açıldı 1, hazırlanan ÇED raporunda etkinlik alanının mansabında yer alan halk kuyuları ile muski kuyularına ve jura kretase mermerlerinin su verme özelliklerine de inilmedi i, proje alanının Kazan Göleti'nin uzun mesafeli koruma alanında kaldı 1 ve etkinli in söz konusu baraja zarar verme potansiyeli oldu u, söz konusu etkinlikle 9'u kil ve 4'ü kalker oca 1 olan toplamda 13 hammadde oca ından açık ocak üretim yoluyla sahadan önemli miktarda malzeme alınarak stok ve pasa alanları olu turulaca ından yüzey ve yeraltı sularının olumsuz etkilenme potansiyeli bulunması nedenleri ile söz konusu projenin kamu yararına olmadı 1, maden mühendisli i bakımından; proje ile ilgili hazırlanmı olan ÇED raporunda söz konusu madencilik faaliyetinde kil ve kalker ocakları için ev duraylılık analizleri yapılmadan ocak geometrileri ve planlaması yapıldı 1, bu durumun ocak evlerinin duraylılı 1 açısından risklerin ortaya konmadı ını da gösterdi i, çevre mühendisli i bakımından; ÇED raporunda üretim faaliyeti ile ili kili emisyon debilerine yönelik detay verilmedi i, maden oca ının yıllık üretim miktarı, çalı ma süresi, nakliye mesafesi, saatlik sefer sayısı ve nakliye emisyon faktörü dikkate alınarak hesaplama yapıldı ında sadece nakliye için yakla ık 50,75 kg/sa kütleli debi söz konusu olaca 1, basit bir hesaplama yapılan nakliye sürecinde meydana gelecek emisyon de erinin dahi ÇED raporunda belirtilen de erlerin çok üstünde bulundu u, ÇED raporunda yer alan açık ocak madencili i sürecinde olu acak emisyon de erlerinin denetime açık olmadı 1, açık ocak madencili inin olu turaca 1 toz emisyonlarının miktar ve da ılımı konusunda do ru de erlendirme yapılmasını engelledi i, daha az faktörü dikkate alarak yer seviyesindeki kirletici konsantrasyonlarını tahmin etmekte daha kısıtlı görülen model yazılımının kullanılması raporun hazırlandı 1 tarih itibariyle uygunsuzluk ta ımamakla beraber maden ocaklarından kaynaklı olu acak pm10 ve çöken toz emisyonlarının ÇED raporuna do ru yansıtılmadı 1, i letme a masında ocak alanlarından kaynaklı birçok gürültü neden olabilecek makinenin/ekipmanın gürültü seviyesine dair hesaplama dahil edilmedi i, kullanılan i makinelerinden kaynaklanacak toplam ses gücü düzeyinin her bir kayna ın ses gücü düzeyinden ilgili formül yardımı ile hesaplanması gerekti i, kullanılacak olan makine ekipmanların ses gücü düzeyi ile ilgili de erlendirmede sadece kamyon (40 adet) ve fabrika hesaplama dahil edildi i, ekskavatör, yükleyici, arasöz, delici, greyder, vb. araç bu hesaplamalara eklenmedi i, bu ekipmanların kullanılmaması mümkün görünmedi inden gürültü ile ilgili hesaplamaların gerçe i yansıtmayaca 1, meteoroloji mühendisli i bakımından; söz konusu ÇED raporu, meteorolojik de erlendirmesi'nin 1975-2001 yılı datalarına göre yapılmı olması nedeniyle, güncellenen mevzuatlar açısından yeterli olmadı 1, raporu hazırlayanlar arasında meteoroloji mühendisi bulunması gerekti i halde olmadı 1, tesisin bulundu u noktada meteoroloji istasyonu olmaması durumunda bölgenin iklimini ve modelleme girdilerinin tesis rakımına ta ınması gerekti i, ya 1 tan eklenik sapma ve ya 1 ın da ılım grafi i verilerek Yata an Meteoroloji stasyonu'nda ölçülen ya 1 lar tesisin yapıla 1 rakım seviyesine çıkartılmasına ra men modellemede kullanılan di er meteorolojik parametreler için bu i lemin yapılmadı 1, raporda kullanılan meteorolojik parametrelerin 2001 yılına ait oldu unun ifade edildi i, iklim de i ikli i nedeniyle bu parametrelerin güncel datalarla yapılmasının önem arz etti i, modellemenin günümüz dataları ile yenilenmesi yararlı olaca 1, nem de erinin dü ük olmasının sesin yayılım mesafesini de kısaltaca 1, bu nedenle raporda atmosferik yutu hesaplamasında, nem oranı % 48 de il, en yüksek nem de eri alınması gerekti i, hakim rüzgar yönüne dair çalı maların hatalı bulundu u, biyoloji bilimi bakımından; proje sahasındaki do al alanların ekolojik bütünlü ünü ve devamlılı ını sa landı ının gözlemlendi i, do al alanlarla ba lantısı devam eden davaya konu orman alanının bu habitat bütünlü ünün korunması açısından son derece önem arz etti i, alanın bitki örtüsünü takson (tür ve tür altı) düzeyinde ortaya çıkartmak amacıyla bu alanda uzman (lisans üstü e itimi bitki sistemati i üzerine olan veya bu konuda yayınları bulunan) biyolog

T.C.
M U L A

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

tarafından bitkilerin vejetasyon dönemleri dikkate alınarak yürütülen arazi çalı ması sonucunda toplanan herbaryum örneklerinin te his edilmesi neticesinde ortaya konulabildi i, ÇED raporunda son derece dü ük sayıda türe yer verilirken bazı taksonların ise sadece cins düzeyinde listede yer oldu u, literatür çalı malarına alan ve yakın çevresinden yürütülen çalı malara yer verilmedi i, çalı manın 2010 yılında yapıldı ı ve bu nedenle güncel verileri içermesinin mümkün olmadığı, bitki listesi uygun bilimsel yöntemle hazırlanmadı ı, buradan elde edilen sonuçlara göre yöre de hangi endemik veya nadir taksonların bulundu u ile ilgili tespit mümkün olmadığı, olası var olan bitkilerin alanda yürütülecek faaliyetlerden ne ekilde etkilenece i ve ne gibi tedbirler alınması gerekti i bilgisinin anlamsız hale geldi i, yürütülecek faaliyet neticesinde orman ekosisteminin büyük oranda etkilenece i, toprak altı canlıları ve toprak üstünde ormanı barınma, üreme, beslenme ve avlanma amacıyla kullanan çok sayıda fauna üyesinin çalı malardan do rudan etkilenece i, alanda yürütülecek madencilik ve çimento üretim faaliyetleri ile ilgili ortaya çevre mühendisli i disiplinince konulan toz emisyon hesaplamaları bitkilerin vejetatif geli melerini olumsuz etkileyece i, faaliyet sahasının yer altı ve yer üstü su kaynaklarına yakınlı ı sebebiyle ekolojik bütünlük çerçevesinde tüm canlıları zincirleme olumsuz etkileyece i, orman mühendisli i bakımından; toz ve gaz emisyonundan kaynaklı a açların fotosentez yetene inin zarar görece i, ilerleyen dönemde yaprak dökülmeleri ve kurumalar ile biyotik ve abiyotik zararlıların ormanda etkin olaca ı, tozla manın devamlılı nı sa layan arı ve di er böceklerin u rayaca ı zarar neticesinde arıcılık ve çam balı faaliyetlerinin sekteye u rayaca ı, verimli devlet ormanı statüsünde 3 kapalı tam kapalı a sahip alanda çok sayıda a aç kesilece i, kesilecek a açların orman ekosistemine olası etkilerinin göz ardı edildi i, bitkisel toprak sıyrılması ve depolanması i leminin usulünde rüzgar ve su erozyonu riski için tedbir öngörülmedi i, sahanın orman sınırları içerisinde biti i inde olmasına, orman yangını riski bulunan ve yangına 1. derecede hassas bir alanda yer almasına ra men orman yangınlarıyla mücadele eylem planı olmadığı, ziraat mühendisli i bakımından; projenin tamamen do al yapısı korunmu orman alanları ile tarım alanları üzerinde yapılmak istenildi i, projenin hayata geçmesi ile çimento fabrikası ve maden alanlarının tarım alanları ile orman alanlarının ortasında kalaca ı, bu durumda çimento fabrikası ve çevredeki tarım alanları ile orman alanlarının do rudan fiziki ve toz etkisi açısından do rudan etkilenece i, proje alanının yakla ık 775 hektar yani 7750 dekar alanı içerdi i ve bu alanların tamamen do al orman ve tarım alanları ekinde olması projenin çevresel olumsuz etkisini artıracaca ı, ÇED dosyası kapsamında tarım alanlarına alan kullanımı vb do rudan etkiler ile toz etkisi vb dolaylı etkilerin neler olaca ının verilmedi i, bu etkilere kar ı alınması gereken in aat öncesi, in aat sürecinde ve sonrasında çimento ve maden alanlarının i letilmesi sürecindeki etkilerin neler olaca ı alan bazında anlatılmadı ı, ÇED raporunda genel ifadelerle ayrıntıdan uzak bir ekilde yetersiz olarak verildi i, bu yönü ile ÇED dosyasının çok eksiklikler içerdi i, çimento fabrikası bakımından bir kısım açıklamalara yer verilmesine kar ın; fabrika dı nda çok büyük bir alanda nispeten toz olu umu açısından açık artlarda nispeten kontrolsüz durumda 13 maden alanında toz olu umuna ili kin açıklamanın ve kümülatif etkinin detaylı olarak açıklanmadı ı, toz modelleme çalı masının bazı parametreleri göz önüne almadan ve ruhsat alanlarındaki üretim alanlarının topografik konumları, e im açıları, rüzgar esme yönü vb parametrelerin her ruhsat alanı için ayrı olarak de erlendirilmesi gerekti i, -madencilik faaliyetlerine ili kin toz olu umuna ili kin alınacak önlemler açısından detaylı açıklamanın ÇED dosyasında bulunmadı ı, ÇED dosyasının yetersiz hazırlandı ı ve eksiklikler içerdi i, ayrıca ÇED dosyasındaki modelleme verilerinin eski ve detaysız oldu u, ÇED raporunda böylesine büyük bir alanda yapılması planlanan ve yılın 340 günün 24 saat çalı aca ı belirtilen çimento fabrikası ve bu fabrikaya hammadde sa layacak olan 13 adet maden oca ından olu acak tozun tarımsal alanlara ve bitkilere olan etkileri ile alınacak önlemler ile ilgili detaylı bir çalı manın olmadığı, konunun de erlendirilmedi i, bu husus ile ilgili bilimsel bir inceleme ve analiz sonuçlarının olmadığı ı bu nedenle aslında en önemli konunun ÇED raporunda detaylı olarak verilmedi i, 74630, 74631 ve 89416 numaralı ocak sahalarının i letilmeye

T.C.
MU LA

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

geçmesi ile tarım alanlarının ruhsat alanlarının büyük bir bölümünü kapsamaması nedeni ile tahrip olacağı/yok olacağı veya hemen yakınındaki/bitisiindeki tarım alanlarının ocakların işletilmesi sürecindeki olumsuz etkisinden doğrudan etkilenmeyeceği, ÇED dosyası içeriğinde kil ve kalker ruhsat alanlarının neresinde ve ne büyüklükte maden işletmeciliği yapılacağına dair bir bilgilendirmenin ve ya harita ile detaylı bilgilendirmenin de olmadığı, sahada yürütülecek madencilik faaliyet bakımından bölgede bulunan mevsimsel akıllı kuru derelerdeki su akımının olumsuz etkilenmeyeceği veya işletme sonucunda oluşabilecek toz atıkları ile kuru dere yatakları ve aynıdaki tarım alanları ile yeraltı sularını besleyen taban suyunun kirlenmeyeceği, neticeten tarım alanları ile yeraltı sularını besleyen taban suyunun kirlenmeyeceği, maden ruhsat alanlarının büyüklüğü ve çok sayıda tarımsal alana bitisi konumunda bulunması neticesinde toz etkisini arttıracaktır, özellikle yaz aylarında sıcak dönemlerde maden içi ve taban suyu yolları ile madenin çıkarılması ve kırma eleme tesislerinde sulamanın sıcaklık ile çabuk buharlaşması/etkisini kaybetmesi nedeni ile kontrollü artışların tam anlamıyla sağlanması mümkün bulunmadığı, çalışmaya süresi ve ekli dikkate alındığında anılan derelerin toz sınırı ekinin üstünde kalacaktır, maden sahalarının açılacağıda lık alanların güneybatı yönüne doğru bir vadi eğiminde uzandığı, vadinin hemen yakınında tarım alanları bulunmaktadır bu nedenle olumsuz tozun vadi yapısı ile doğrudan kuzeybatı esme yönünde olan tarım alanları ile köy yerleşimi üzerine taban suya, maden çıkarılması süreçlerinde özellikle patlatma ve ekskavatörle madenin sökülmesi, kepçe ile kamyonlara yüklenmesi ve taban suyu ile madenin çıkarıldığı kalker üretiminin her aşamasında önemli miktarda toz oluşumunun olacağı yolunda görüş ve de erlendirmelere yer verildiği görülmüştür.

Bilirkişi raporunun taraflara tebliği üzerine rapora davalı idare vekili ile davalı idare yanında müdahil vekili tarafından itiraz edildiği ayrıca bilirkişi raporunda, keşif tarihi itibarıyla mevcut veri ve de erler esas alınarak de erlendirmeler yapıldığı, uyuşmazlık konusu faaliyet sahasına 3 kilometre mesafede zeytinlik alan bulunup bulunmadığı, varsa uyuşmazlık konusu faaliyetlerin söz konusu zeytinliklerin vegetatif ve genaratif gelişimine olumsuz etkisi olup olmayacağı hususlarında bilirkişi raporunda de erlendirmeye yer verilmediği, Mahkememizin bilirkişi sorusunda açık biçimde ifade edildiği halde Mu la 1. dare Mahkemesi'nin 06/03/2015 tarih ve E:2014/421, K:2015/236 sayılı kararının ve söz konusu kararda yer alan hususların dava konusu işlemlerde giderilip giderilmediği, mezkur yargı kararı gereklerinin karılanıp karılanmadığı hususunda raporda herhangi bir de erlendirme olmadığı görüldüğünden Mahkememizin 01/06/2023 tarihli ara kararı ile dava konusu işlemler tarihi itibarıyla (31/12/2014) Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararına esas teknik bilgi ve verilerin güncel ve yeterli olup olmadığı, kararda hangi tarih veya döneme dair verilerin esas alındığı, varsa işleme esas veri ve bilgilerle işlemler tarihi itibarıyla güncel veriler arasındaki farklılığın olası etkilerinin neler olduğu, faaliyet sahasına 3 kilometre mesafede zeytinlik alan bulunup bulunmadığı, varsa uyuşmazlık konusu faaliyetlerin söz konusu zeytinliklerin vegetatif ve genaratif gelişimine olumsuz etkisi olup olmayacağı, anılan sahanın varsa alanda mevcut zeytinliklere, yerleşim yerlerine ve tarım alanlarına mesafesinin ne olduğu, işlemlerde Mu la 1. dare Mahkemesi'nin 06/03/2015 tarih ve E:2014/421, K:2015/236 sayılı kararının ve söz konusu kararda yer alan eksikliklerin giderilip giderilmediği, mezkur yargı kararı gereklerinin karılanıp karılanmadığı hususlarında ek rapor alınmasına karar verilmiş, mezkur karar çerçevesinde bilirkişi heyetince düzenlenen 13/07/2023 tarihli bilirkişi raporunda özetle; jeoloji ve hidrojeoloji bilim dalları bakımından; Mu la 1. dare Mahkemesi'nin 06.03.2015 tarih ve e2014/421, k:2015/236 sayılı kararlarında belirtilen eksikliklerin giderilmediği, yürütülecek faaliyet neticesinde yöre halkı tarafından kullanılan yeraltı sularının ve sulama amaçlı kullanılan Kazan Göleti rezervuarının olumsuz etkilenme potansiyelinin bulunduğu, hammadde ocaklarından önemli miktarda malzeme alınarak stok ve pasana alanları oluşturulacağından yüzey ve yeraltı sularının olumsuz etkilenme potansiyeli olduğu, maden mühendisliği bakımından; ÇED raporunda söz konusu madencilik faaliyetinde kil ve kalker ocakları için çevre duraylılık analizleri yapılmadan ocak geometrileri ve planlaması yapıldığı,

T.C.
M U L A

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

ocak evlerinin duraylılığına dair açısından risklerin ortaya konmadığını gösterdiği, rekültivasyon ile ilgili detaylı bilgi verilmediği, çevre mühendisliği bakımından: ÇED raporunda verilen toz emisyonu hesaplamalarında eksiklik/lem/hata bulunduğu, hesaplamalarda kontrollü çalışma koşullarında en kötü koşullara göre hesaplamalar yapılması gerektiği, maden ocağının yıllık üretim miktarı, çalışma süresi, nakliye mesafesi, saatlik sefer sayısı ve sıklığı'deki nakliye emisyon faktörü dikkate alındığında sadece nakliye için yaklaşık 50,75 kg/sa kütleli debi söz konusu olacaktır, basit bir hesapla yapılan nakliye sürecinde meydana gelecek emisyon değerinin dahi raporda kabul edilen emisyon değerlerinin çok üstünde bulunduğu, bu çerçevede ÇED raporunda yer alan emisyon değerlerinin gerçeği yansıtmadığı, tesiste faaliyet gösterecek ekipman sayısının net biçimde ifade edilmemesi nedeniyle sağlıklı bir değerlendirme yapılmasına olanak bulunmadığı, raporun projenin çevreye olası olumsuz etkilerini ve bu etkilerin düzeyini net biçimde ortaya koyamadığı, bu durumun olumsuz yöndeki etkilerin azaltılması için alınacak önlemlerin belirlenmesini de olumsuz biçimde etkilediği, meteoroloji mühendisliği bakımından; ÇED raporunda eksiklik tarihi itibarıyla güncel olmayan geçmiş yıllara ait verilerin kullanıldığı, tüm kirlenici kaynakların kümülatif olarak değerlendirilmemesinin, kullanılan verilerin ve meteorolojik parametrelerin tesisin yapılacak rakım seviyesine çıkartılmamasının, yine atmosferik yutu hesaplamasında, en yüksek nem değerinin alınmamasının önemli bir eksiklik olduğu, biyoloji bilimi bakımından: ÇED raporunda bitki listesi ortaya konulması ile ilgili ekim ayında bir gün süren arazi ve anket çalışmaları yapıldığı bilgisine yer verildiği, bir gün süren anket çalışması ile hazırlanan bitki listesinde 17 familyaya ait 24 bitki taksonu tespit edildiği, raporda literatür çalışmalarına, alan ve yakın çevresinden yürütülen çalışmalara yer verilmediği, bitki listesinin uygun bilimsel yöntemle hazırlanmadığı, bu nedenle elde edilen sonuçlara göre yörede hangi endemik veya nadir taksonların bulunduğu ile ilgili tespitinin mümkün olmadığı, dolayısıyla söz konusu bitkilerin alanda yürütülecek faaliyetlerden ne şekilde etkileneceği ve ne gibi tedbirler alınması gerektiği bilgisi de anlamsız kaldığı, alanda yürütülecek çalışmalar neticesinde ormanlık alanda bulunan bitkilerin negatif gelişiminin olumsuz biçimde etkileneceği, orman mühendisliği bakımından: maden ocaklarında yürütülecek delme ve patlatma çalışmaları hakkında genel bilgiler verilmekle yetinildiği, rekreasyon çalışmalarının yeterli teknik detay içermediği, bu nedenle rekreasyon planlarında önemli eksiklikle bulunduğu, raporda kullanılacak patlayıcı madde miktarları ve ateşleme sistemleri hakkında bilgi verilmediği, ayrıca titreşim hesaplamaları bakımından büyük önem taşıyan anlık titreşim ile ilgili herhangi bir hesaplama yapılmadığı, başka bir ilde yapılan patlatma hesaplamalarının Muğla iline uyarlanmasının söz konusu olamayacağı, çevresel etki değerlendirme raporunda bitkisel toprağın sıyırılması ve depolanması hususunda herhangi bir bilginin yer almadığı, yangına birinci derece hassas alanda orman yangını eylem planı olmadığı, ziraat mühendisliği bakımından: proje kapsamında yürütülecek faaliyetlerin ve inşaa edilecek ünitelerin tamamının toz çıkaran tesisler olduğu, proje kapsamında çimento fabrikası dışında çok geniş alanda kil ve kalker eklinde hammadde üretiminde birleşik konumda 4 tane kalker ocağı ruhsat alanı ile yine bitkisel konumda olan 9 adet kil ocağının olduğu, 95.330 m² lik kapalı alan ve 765,6 hektar hammadde sahası olmak üzere toplam 775,1 hektarlık alanda "entegre çimento fabrikası ve hammadde ocakları" kurulması planlandı, ancak 13 ruhsat sahası içinde nerede üretim yapılacağı veya ruhsat sahaslarının ne kadarlık alanlarında işletme yapılacağı belirtilmediği, çimento fabrikası dışında çok büyük bir alanda nispeten toz oluşumu açısından açık aralarda nispeten kontrolsüz durumda 13 maden alanında oluşacak toz oluşumuna ilişkin açıklamanın ve kümülatif etkinin detaylı olarak açıklanmadığı, raporda büyük bir alanda yapılması planlanan ve yılın 340 günün 24 saat çalışacağı belirtilen çimento fabrikası ve bu fabrikaya hammadde sağlayacak olan 13 adet maden ocağından oluşacak tozun tarımsal alanlara ve bitkilere olan etkileri ile alınacak önlemler ile ilgili detaylı bir çalışmanın olmadığı, konunun değerlendirilmediği, bu husus ile ilgili bilimsel bir inceleme ve analiz sonuçlarının olmadığı bu nedenle de aslında en önemli konunun ÇED raporunda detaylı olarak verilmediği, esasen tesiste yürütülecek

T.C.
MU LA

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

faaliyetler neticesinde oluacak tozun çevredeki tarımsal yapıya etkisinin olup olmayacağını önem taşıdığı, bu etki derecesinin maden alanları ve kırma-eleme tesisinin tarım alanlarına yakınlığı ve maden alanı ile tarım alanları arasında dağ, tepe vb. doğal özelliklerdeki yükseltilerin olup olmaması ile hakim rüzgar yönüne bağlı olarak deyimlik gösterdiği, 74630, 74631 ve 89416 numaralı ocak sahalarının işletilmeye geçmesi ile tarım alanlarının ruhsat alanlarının büyük bir bölümünü kapsaması nedeni ile tahrip olacağı/yok olacağı veya hemen yakınındaki/bitişimindeki tarım alanlarının ocakların işletilmesi sürecindeki oluacak toz etkisinden doğrudan etkilenmeyeceği, çimento fabrikasında hammadde olarak kullanılacak olan yapılmak istenilen madencilerin kil ve kalker ocakları ve özellikle kalker ocakları işletmecilerinde patlatma ve delme ile madenin çıkarılarak kurulması planlanan kırma-eleme tesislerinde kırılacağı, ruhsat sahası içinde kırma-eleme tesisi ile birlikte patlatma ve delme işlemleri ile madenin içinde ve madenin dışına taşıması esnasında tozun olumasının kaçınılmaz bulunduğu, maden ruhsat alanlarının büyüklüğü ve çok sayıda bitişim konumda olmalarının toz etkisini artıracak, çimento fabrikasının çalışmasına paralel olarak maden alanlarında da yılda 340 gün ve neredeyse yılın tamamında olacağı düşünüldüğünde bu değerinde toz sınırı değerinin üstünde olacağı düşünüldüğünde, maden alanının yakın çevresindeki deyim köyü yerleşimi ve çevresinde mahallelerin etrafında ekili ve dikili tarım alanlarının bulunduğu, köy çevresinde verimli, bakımlı kapama zeytin bahçesi ile kuru-sulu tarım alanları olduğu, bu alanların yöresinde dağlık arazi yapısından dolayı yöre halkının kullandığı yegane tarım alanları niteliğindedir, çimento fabrikası ile maden ocaklarının bu tarım alanlarından daha yüksek konumda bulunduğu, ruhsat sınırlarının yerleşim ve tarım alanlarına 140 metre gibi mesafelerden başladığı ve 3 km uzaklık içinde çok sayıda zeytin bahçesinin ve zeytinlik alanının olduğu, dolayısıyla ruhsat sahalarının içinde zeytinlik alanlar ve bu alanlara çok yakın olan 3 km sınırının içinde tarım alanları yer aldığı, maden sahalarının açılacağı dağlık alanların güneybatı yönüne doğru bir vadi şeklinde uzanmakta olup vadinin hemen yakınında tarım alanlarının başladığı görülmektedir. maden sahaları, çimento fabrikası ve kırma-eleme tesislerinin bu vadi yapısının zeytinlik alanlar ve köy yerleşiminden daha yüksek konumda olması nedeniyle özellikle kuzeydoğudan esen rüzgarlar ile madenin çıkartılması ve kırma-eleme tesisinde kırılması, taşıması esnasında muhtemel tozların dağlık yapının arasında çukur ekilli olan adeta bir yol/kanal gibi olan vadi yapısı ile doğrudan kuzeybatı esme yönünde olan tarım alanları ile köy yerleşimi üzerine taşınacağı, uyuşmazlık konusu sahaya 90 metre uzaklıklarda zeytinlik alanları bulunduğu, hammadde sahalarının işletilmesi ile oluacak toz 3 km sınır içinde bulunan zeytin ağaçlarının yapraklarındaki stomaları kapatarak zeytin ağaçlarının vejetatif (yaprak dal ve gövde olumu) ve generatif (çiçeklenme, meyve olumu) gelişimini doğrudan olumsuz olarak etkileyeceği, kalker ocakları ve kırma-eleme tesisinin işletilmeleri incelendiğinde işletmenin her aşamasında toz ve gürültünün olduğu, yürütülecek çalışmaların niteliğidikkate alındığında ruhsat sahasına 3 km sınır içindeki zeytinlik alanlardaki zeytin ağaçlarının vejetatif ve generatif gelişimini olumsuz olarak etkileyeceği ve bu etkinin hammadde ocakları ve çimento fabrikasının uzun süreli işletme ömrü dikkate alındığında katlanarak artacağı, bu bağlamda dava konusu entegre proje sahasının çevresinde ve 3 km uzaklığında yoğun deliceye açılı ve kapama şeklindeki zeytinliklerin bulunmasından dolayı dava konusu yapılmak istenilen projenin 3573 sayılı yasa ile uyumsuz olduğu, yine dava konusu alanda yapılacak çimento fabrikası, maden ocak alanları, kırma-eleme, taşıma, malzeme depolama alanları ile dava konusu proje kapsamında çalışılacak ocaklardan oluşabilecek tozla manın çevredeki, doğal flora-fauna yapısı ile tarım arazileri ile kültür bitkileri ve zeytin ağaçlarına zarar vereceği, etrafa yayılan tozun biyoflora üzerine olumsuz etkilerde bulunacağı, toz olumunu engellemek için yapılacak küçük alanlı ve su ile pülverize ekilli ıslatmaların etkisi anlık olup devamlılık arz etmeyeceği, özellikle bu toz durumunun, hava sıcaklığının artışı yükseldiği, ıslatmanın yetersiz kalacağı yaz aylarında daha etkili olacaktır, proje tanıtım dosyasını hazırlayan ekip içinde ziraat mühendisinin olmadığı bu nedenle projenin tarımsal alanlara olası etkilerinin ve alınacak önlemlerin değerlendirilmediği yolunda görüş ve

T.C.
M U L A

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

de erlendirmelere yer verildi i görülmü tür.

Bilirki i ek raporu da taraflara tebli edilmi ve rapora davalı idare ile davalı idare yanında müdahil tarafından itiraz edildi i görülmü ise de; söz konusu itirazlar bilirki i raporunu kusurlandıracak nitelikte olmadı ndan bilirki i raporu ve bilirki i ek raporu hükme esas alınabilecek yeterlilikte bulunmu tur.

Yine Mahkememizin 11/08/2023 tarihli ara kararına Mu la 1 Tarım ve Orman Müdürlü ü tarafından cevaben sunulan 22/08/2023 tarihli yazı ve ekli belgelerden uyu mazlık konusu sahaya 3 kilometre mesafede 12 adet zeytinlik vasıflı alan bulundu u anla ılmı tür.

Bu durumda; Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararına esas proje tanıtım dosyasında hammadde ocaklarının jeolojik ve hidrojeolojik özellikleriyle çevreye olası etkilerine dair açıklamaların çok yüzeysel ve yetersiz oldu u, yürütülecek faaliyetin Kazan Göletine zarar verme potansiyeli bulundu u, yüzey ve yeraltı sularının olumsuz etkilenme potansiyeli ta ıdı ı, kil ve kalker ocakları için ev duraylılık analizleri yapılmadan ocak geometrileri ve planlaması yapıldı ı, ocak evlerinin duraylılı ı açısından risklerin ortaya konmadı ı, üretim faaliyeti ile ili kili emisyon debilerine yönelik detay verilmedi i, nakliye sürecinde meydana gelecek emisyon de erinin dahi ÇED raporunda belirtilen de erlerin çok üstünde bulundu u, bu çerçevede ÇED raporunda yer alan açık ocak madencili i sürecinde olu acak emisyon de erlerinin denetime açık olmadı ı, maden ocaklarından kaynaklı olu acak pm10 ve çöken toz emisyonlarının ÇED raporuna do ru yansıtılmadı ı, gürültü seviyesinin tespitine tesiste kullanılacak makinenin/ekipmanın tamamının dikkate alınmadı ı, meteorolojik verilerin güncel olmadı ı, esas alınan verilerin ya ı lar dı nda tesisin yapılaca ı rakım seviyesine çıkartılmadı ı, nem oranı hatalı alındı ı, hakim rüzgar yönüne dair çalı maların hatalı bulundu u, ÇED raporunda son derece dü ük sayıda türe yer verilirken bazı taksonların ise sadece cins düzeyinde listede yer oldu u, literatür çalı malarına alan ve yakın çevresinden yürütülen çalı malara yer verilmedi i, güncel verileri içermedi i, bitki listesi uygun bilimsel yöntemle hazırlanmadı ı, toz ve gaz emisyonundan kaynaklı a açların fotosentez yetene inin zarar görece i, tozla manın devamlılı nı sa layan arı ve di er böceklerin u rayaca ı zarar neticesinde arıcılık ve çam balı faaliyetlerinin sekteye u rayaca ı, verimli devlet ormanı statüsünde 3 kapalı tam kapalı a sahip alanda çok sayıda a aç kesilece i, kesilecek a açların orman ekosistemine olası etkilerinin göz ardı edildi i, bitkisel toprak sıyrılması ve depolanması i leminin usulünde rüzgar ve su erozyonu riski için tedbir öngörülmedi i, sahanın orman sınırları içerisinde biti i inde olmasına, orman yangını riski bulunan ve yangına 1. derecede hassas bir alanda yer almasına ra men orman yangınlarıyla mücadele eylem planı olmadı ı, 13 ruhsat sahası içinde nerede üretim yapılaca ı veya ruhsat sahaslarının ne kadarlık alanlarında i letme yapılaca ının belirtilmedi i, çimento fabrikası dı nda çok büyük bir alanda nispeten toz olu umu açısından açık artlarda nispeten kontrolsüz durumda 13 maden alanında olu acak toz olu umuna ili kin açıklamanın ve kümülatif etkinin detaylı olarak açıklanmadı ı, olu acak tozun tarımsal alanlara ve bitkilere olan etkileri ile alınacak önlemler ile ilgili detaylı bir çalı manın olmadı ı, uyu mazlık konusu sahaya 90 metre mesafeden ba lamak üzere çok sayıda zeytinlik alan ile tarım arazisi oldu u, hammadde sahaslarının i letilmesi ile olu acak toz 3 km sınır içinde bulunan zeytin a açlarının yapraklarındaki stomaları kapatarak zeytin a açlarının vejetatif (yaprak dal ve gövde olu umu) ve generatif (çiçeklenme, meyve olu umu) geli imini do rudan olumsuz olarak etkileyece i, bu etkinin hammadde ocakları ve çimento fabrikasının uzun süreli i letme ömrü dikkate alındı nda katlanarak artaca ı, bu ba lamda uyu mazlık konusu tesis ve maden ocaklarında yürütülecek faaliyetin 3573 sayılı Yasa'nın 20.maddesine uygun bulunmadı ı, ayrıca projenin tarımsal alanlara olası etkilerinin ve alınacak önlemlerin de ayrıntılı biçimde de erlendirilmedi i, dolayısıyla çevresel etki de erlendirmesi sürecinde anılan projenin çevresel etkilerinin yukarıda zikredilen hususlarda yeterince irdelenmedi i, eksiklikler içerdi i, çevresel etki de erlendirmesi raporunda getirilen

T.C.
MU LA
2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

çözümlerin yeterli olmadığı, ayrıca yürütülecek faaliyetin niteliği itibarıyla 3573 sayılı Yasa'nın 20.maddesine aykırılık içerdiği anlaşıldığından; Mu la ili, Merkez ilçesi, Bayır Beldesi, Teka aşsırtı Mevkii'nde kurulması planlanan Mu la Çimento Sanayi ve Ticaret A. .'ye ait Entegre Çimento Fabrikası ve Hammadde Ocakları Projesine dair dava konusu Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucu ve kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu i lemin **iptaline**, a a ıda dökümü yapılan 25.828,50.-TL yargılama gideri ile karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 5.500,00.-TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacılara verilmesine, davacılar yanında müdahiller tarafından yapılan ve a a ıda ayrıntısına yer verilen giderlerin davalı idareden alınarak davacı yanında müdahillere verilmesine, davalı idare yanında müdahil tarafından yapılan yargılama giderlerinin davalı idare yanında müdahil üzerinde bırakılmasına, artan posta ve ke if avanslarının istemleri halinde derhal aksi takdirde kararın kesinleşmesinden sonra re'sen yatırımlara iadesine, kullanılmayan 133,00-TL ve fazladan yatırılan toplam 429,40.-TL yürütmenin durdurulması harcının istemi halinde davacılara iadesine, 492 sayılı Harçlar Kanununun 8. Maddesi uyarınca alınması gerekli 269,80-TL karar harcından pe in alınan 80,70-TL'nin mahsubu sonucu kalan 189,10-TL harcın davacılarından; resmi kar ılanan 10,00-TL posta giderinin ise davacılar yanında müdahil Ziraat Mühendisleri Odasından tahsili hususunda kararın kesinleşmesini takiben ilgili vergi dairesi müdürlü ü tahsil müzekkeresi yazılmasına, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/A. Maddesinin 2.fıkrasının "g" bendi uyarınca kararın tebli ini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde Mahkememize verilecek dilekçeyle Danı tay'a temyiz yolu açık olmak üzere, 07/09/2023 tarihinde oybirli iyle karar verildi.

BA KAN	Üye	Üye
LEVENT ÖZALP	HAKAN KARAAL	EL FNUR VASF YE ANAYURT
118682	195116	266578

<u>YARGILAMA G DER (Davacı)</u>	:
Ba vuru Harcı	: 80,70 TL
Karar Harcı	: 269,80 TL
Vekalet Harcı	: 57,50 TL
Ke if Harcı	: 571,90 TL
Tem.K.Harcı	: 168,30 TL
Tem.Y.B. Harcı	: 397,80 TL
Tem.Y.D. Harcı	: 133,00 TL
Bilirki i Ücreti	: 22.500,00 TL
Ke if Gideri	: 600,00 TL
Posta Gideri	: 1.049,50 TL
TOPLAM	: 25.828,50 TL

T.C.
MU LA

2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

YARGILAMA G DER (Davacı Yanında Müdahil) :

Karar Harcı : 80,70 TL

Vekalet Harcı : 11,50 TL

Posta Gideri : 142,00 TL

TOPLAM : 234,20 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-Mente e B.B.) :

Karar Harcı : 80,70 TL

Vekalet Harcı : 11,50 TL

Tem.Y.B. Harcı : 397,80 TL

Tem.K. Harcı : 168,30 TL

Tem.Y.D. Harcı : 133,00 TL

Posta Gideri : 42,50 TL

TOPLAM : 833,80 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil Mu la B.B.B.) :

Karar Harcı : 80,70 TL

Vekalet Harcı : 11,50 TL

Tem.Y.B. Harcı : 397,80 TL

Tem.K. Harcı : 168,30 TL

Tem.Y.D. Harcı : 133,00 TL

Posta Gideri : 10,00 TL

TOPLAM : 801,30 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-De tin Köyü S.K..) :

Karar Harcı : 179,90 TL

Vekalet Harcı : 25,60 TL

Posta Gideri : 10,00 TL

TOPLAM : 215,50 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-T.Ormancılar D.) :

Karar Harcı : 179,90 TL

Vekalet Harcı : 25,60 TL

Posta Gideri : 50,00 TL

T.C.
MU LA
2. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2022/2222

KARAR NO : 2023/1222

TOPLAM : 255,50 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-Tar.ve Orm.Hizm.Sen.) :

Karar Harcı : 179,90 TL

Vekalet Harcı : 25,60 TL

Posta Gideri : 160,00 TL

TOPLAM : 365,50 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-Ziraat Müh.Odası) :

Karar Harcı : 179,90 TL

Vekalet Harcı : 25,60 TL

Posta Gideri : 210,00 TL

TOPLAM : 415,50 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-Mimarlar Odası) :

Karar Harcı : 80,70 TL

Vekalet Harcı : 11,50 TL

Posta Gideri : 134,00 TL

TOPLAM : 226,20 TL

YARGILAMA G DER (Müdahil-T.Ö.) :

Karar Harcı : 80,70 TL

Vekalet Harcı : 11,50 TL

Posta Gideri : 16,50 TL

TOPLAM : 226,20 TL